

Lijekovi

Josip Čulig

EuroDURG (The European Drug Utilisation Research Group) je od 29. lipnja do 2. srpnja 2005. godine održala sastanak u Coleraine, Sveučilištu u Sjevernoj Irskoj. Nazočno je bilo 144 članova. Različitih su osnovnih profesija (liječnici, farmaceuti, ekonomisti, diplomirane medicinske sestre, psiholozi, statističari...) ali rade na istraživanju korištenja lijekova i utjecaju različitih čimbenika: terapijske smjernice, suradljivost bolesnika, cijene lijekova, zdravstvena politika, način participacije u troškovima, marketing i oglašavanje, edukacija ...

To je vidljivo iz tema kojima su se istraživači bavili:

1. Indikatori kvalitete propisivanja lijekova;
2. Informiranje o lijekovi i istraživanja utilizacije;
3. Suradljivost bolesnika;
4. Razvoj multirezistentnih na antibiotike sojeva bakterija;
5. Propisivanje lijekova zdravstvenih djelatnika koji nisu doktori medicine;
6. Propisivanje lijekova djeci, trudnicama i starijima;
7. Povezanost podataka o propisivanju lijekova i morbiditetu.

Sažeci svih referata i postera tiskani su u časopisu *Pharmacoepidemiology and Drug Safety*, volumen 14, suplement 1, od lipnja 2005. godine. Ovaj časopis je indeksiran u Current Contents, a službeno je glasilo The International Society of Pharmacoepidemiology.

Pristupanje EuroDURG-a u to društvo bilo je na marginama sastanka jedno od važnih tema. Protivnici ujedinjenja isticali su značajan broj članova Međunarodnog društva za farmakoepidemiologiju koji rade u farmaceutskoj industriji kao nedostatak, dok su zagovornici u tom vidjeli dodatnu snagu, odnosno novi kanal utjecaja. Nije moguće u kratkom prikazu nabrojiti sve zanimljivosti iz područja istraživanja potrošnje lijekova, pa ću izdvojiti neke od osobito važnih i za naš trenutak vječne zdravstvene reforme.

Borba s neopravdanom prekomjernom potrošnjom antibiotika vodi se u svim zemljama. Na primjer, grupa autora iz Belgije prikazala je sve elemente nacionalne politike kontrole propisivanja antibiotika. Osim edukacije propisivača –doktora medicine, belgijska vlada potrošila je 400.000 eura za kampanju kroz javne medije i oglase. Među promotivnim sloganima dominiraju tekstovi poput :“Prehladu i bronhitis ne mogu izliječiti antibiotici !”

Istraživači tvrde da su kroz tri godine uštedjeli 7 milijuna eura na smanjenju potrošnje antibiotika. Svi se slažu da će nedostatak novih antibiotika biti poguban s obzirom na ubrzani postotak udjela u infekcijama bakterija koje su multirezistentne na postojeće antibiotike. Nažalost koncept takozvanih „rezervnih antibiotika“ je uglavnom kompromitiran kampanjom marketinški orijentiranih proizvođača lijekova. Unutar te sekcije prikazan je i jedini hrvatski poster: Outpatient utilisation of antibiotics in Zagreb (Croatia) 2001-2003 ; autora J. Čuliga i suradnika. Podaci koje smo analizirali pokazuju dominaciju antibiotika koji često nisu i lijekovi prvog izbora prema mnogim međunarodnim smjernicama. Nažalost i cijena jedne DDD vodećih cefalosporina i makrolida u Hrvatskoj je veća nego u susjednim zemljama. Zanimljiva je pojava da su farmaceuti i diplomirane sestre u Velikoj Britaniji i još nekim zemljama dobili zakonske ovlasti propisivanja pojedinih grupa lijekova. Naravno obvezno prolaze prije toga dodatnu edukaciju i djeluju kao članovi timova primarne zdravstvene zaštite. Rasprava oko dobrih i loših strana ovih fundamentalnih promjena u ulogama i odgovornostima djelatnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti pokazala je da širenje mreže propisivača ne mora značiti povećanje potrošnje lijekova, ali može znatno povećati suradljivost bolesnika i točnije pridržavanje uputa o doziranju. Naime nedostatak vremena liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti koji može posvetiti razgovoru s bolesnikom pokazao se ključnim čimbenikom loše suradljivosti i porasta nuspojava koje u 5-10 % slučajeva završe hospitalizacijom i dodatnim troškovima, a nažalost u nešto

manje od 1% i smrću bolesnika. Stoga sve više jača spoznaja o potrebi edukacije i informiranja bolesnika o lijekovima , ali od nezavisnih i objektivnih centara. Do sada je proizvođač bio glavni izvor informacija što se pokazalo nedovoljno objektivno. Čak i klinička ispitivanja pod sponzorstvom proizvođača nisu dovoljno objektivni izvor informacija. Tijekom jednog od okruglih stolova posvećenih mjerama racionalizacije upotrebe antibiotika, P. Davey iz autoritativnog The Cochrane Instituta pokazao je da unatoč recenzijama od 60 radova na tu temu, samo ih je 15 zadovoljilo tražene kriterije. Zaključak je bio da administrativna restrikcija samo nakratko smanjuje propisivanje antibiotika, a onda se razina upotreba vraća na onu staru, odnosno popušta administracija i/ ili se propisivači prilagode novim uvjetima. Zaključno: samo permanentna edukacija o terapijskim smjernicama ima trajniji učinak. Naravno, preduvjet je postojanje terapijskih smjernica !!!